

4. De gevechten langs de Vliet, Park Leeuwenbergh en de verovering van Huize Dorrepaal op 10 mei 1940

In de nacht van de aanval op Nederland waren in de staf, -en verblijfkwartieren aan de Westvlietweg alleen de telefonist en wachtpersoneel actief. De batterijploeg die om 8 uur op 10 mei in de batterij moest overnemen lag gekleed te slapen, zoals was bevolen.

Door het schieten van eigen, - en andere batterijen schrokken de meeste wakker, de overigen in het kampement werden gewekt door de korporaal Van Oudheusden. Na ontvangst van 5 patronen uitgedeeld door korporaal v. Oudheusden, vormde men groepjes die zich in en om het kampement verschansten. Toen bommen op de batterij neerkwamen beseftte men dat Nederland in oorlog was. Op dat moment was nog geen officier in het kampement aan de Vliet aanwezig. Van Oudheusden vertrok naar de batterij met de wetenschap daar nodig te zijn. Spoedig daarna zag men, dat parachutisten neerdaalden tussen Ypenburg en de batterij, maar ook in Park Leeuwenbergh. Men hoorde dat geschoten werd met andere dan Nederlandse wapens. Op de eerste verdieping van de villa had men al snel een paar Duitsers in het vizier. Bij het vuurgevecht dat ontstond werd de eerste Duitser neergeschoten later bleek dat hij was overleden. Een groepje van een paar man uit de batterij kwam totaal ontredderd in het kampement aan de Vliet, de verslagenheid was groot. Een licht gewonde vertelde dat zij het Virulylaantje hadden moeten verlaten, omdat zij allen niet meer in het bezit waren van patronen voor hun wapens en Duitsers zich daar hadden verschanst. Een volgend groepje dat wel vuurcontact met de parachutisten had gehad, maakte melding dat soldaat Theo van Hest een schot in het hoofd had gekregen en vervolgens achterover in een sloot met water was gevallen. Men was niet direct naar hem kunnen gaan. Later werd geconstateerd dat het schot in zijn hoofd de dood had veroorzaakt.

Een paar verpleegsters kwam melden dat er op verschillende plaatsen Duitsers in het park waren gezien, bij Huize Dorrepaal en de tuin daarvan. De korporaal Gielen die door een bomscherf aan de schouder werd geraakt, werd voorlopig verbonden door de verpleegsters, zij raadde hem wel naar het hospitaal te gaan om mogelijk de scherf te laten verwijderen. Dat deed hij niet direct, maar stelde zich verdekt op nabij de villa om aan de gevechten deel te nemen.

Ondertussen was de 1^e lt. Du Mee bij de villa aangekomen, overzag de toestand daar en organiseerde de groepen die uitgezet moesten worden om te voorkomen dat Duitse troepen of infiltranten de rivier De Vliet zouden

kunnen oversteken. Hij had overleg met de kapitein Mikmak die opereerde vanuit de 'uitspanning Drievliet'. Ook nam hij contact op met de commandant Luchtverdediging over het gebeurde bij de 13^e batterij. De soldaat Böinck die bij de Oude Tolbrug werd ingezet, werd zeer zwaar gewond door kogels die door de Duitsers werden afgevuurd vanuit de tuin van Huize Dorrepaal. Men beseftte dat Huize Dorrepaal met daarin de Duitsers een gevaar vormden bij een uitbraak over de Tolbrug.

De korporaa's Piet Helsdingen Hekhuizen werden ingezet met een groepje van drie man bij de Oude Tolbrug, in villa Heeswijk. Hellingen schreef na de oorlog zijn belevenissen op in een in het Engels gesteld verhaal dat betrekking heeft op de 13^e bt., dat hier volgt:

"De eerste gevoelens die ik op de morgen van 10 mei had, was jaloezie dat ik als vuurleider na een lange en harde koude winter in de batterij te zijn geweest, juist NU niet aan de strijd kon deelnemen. Ik dacht, jongens haal ze neer. Ergernis was er ook omdat we een ongelijke strijd moesten voeren, alleen uitgerust met een karabijn uit de eerste wereldoorlog. Toen er steeds meer golven vliegtuigen paratroepen dropten was het intussen 04.30 A.M. Ook in de directe omgeving waren dat er zo'n 50 of 60 en velen volgden bij nieuwe droppings nabij de batterij. Van de terugkerende uit de batterij vernamen we dat tijdens het terugtrekken 3 eigen mensen waren gesneuveld door gevechten met paratroepen. Omdat de Duitsers blijkbaar van zin waren om via Voorburg naar Den Haag door te dringen was aan te nemen, dat ze dit via de bruggen over de Vliet zouden proberen.

Ik kreeg als korporaal opdracht om met drie man de Tolbrug te verdedigen en de brug open te zetten als dat nodig bleek. De Duitsers hadden zich verschanst in huizen en tuinen tegenover de brug en beschoten ons herhaaldelijk. Toch konden zij met hun lichte wapens weinig aanrichten. Onze karabijnen hadden een grotere draagwijdte en daarmee konden we ze op afstand houden. Gelukkig maar, want het zou geen pretje zijn geweest om de brug met handkracht te openen zonder enige ervaring daarin. We continueerden de situatie tot het middaguur. Er was n.l. versteking aangevraagd. Samen met militairen van Ypenburg konden er gevangenen worden gemaakt, en kregen we te horen dat er Duitsers waren gesneuveld. Nadat onder leiding van de 2^e Lt. Maduro Huize Dorrepaal was heroverd, was de dreiging van het punt opgeheven.

Om 16.00 kreeg ik opdracht om met 4 man assistentie in de batterij de schade te gaan opnemen, en na te gaan wat er van het materieel nog bruikbaar was. Naast de enorme ravage en aanblik van de gesneuvelden, bleek dat de elektrische aanvoerleidingen waren doorgesneden tussen geschut en vuurleiding, daardoor was de batterij niet operationeel meer te

noemen. Onze groep had intussen 4 Lugerpistolen op de Duitsers buitgemaakt.

Met deze gegevens zijn we naar het stafbureau gegaan en alles doorgenomen met de luitenant Du Mee. Hij zou alles doorgeven aan commandant Luchtverdediging”.

Tot zover het verhaal van Helsdingen over de 13^obt.

Korporaal van Oostwaard ook behorend tot de groep Helsdingen had al vroeger in de morgen de zwaar gewonde soldaat Böinck, die in de tuin van het huisje aan de tolbrug was beschoten, met de chauffeur en de bewoner in een bestelauto gelegd en afgevoerd werd naar het Militair Hospitaal. Hij had nog aan de dokter gevraagd of hij te redden was. De dokter had geantwoord; "Die haalt de avond niet". Later vertelde Böinck dat hij dat had gehoord en vreselijk was geschrokken.

Het Duitse steunpunt huize Dorrepaal heroverd

Het rapport van de Reserve 2^e Lt. der Cavalerie Georg J.L. Maduro mag niet ontbreken in de geschiedenis van de 13e bt. Lu.A., omdat ook deelgenomen werd door manschappen van deze batterij. Het rapport is ook te vinden in boek en verslag van zowel luitenant-kolonel b.d. E. H. Brongers en kolonel b.d. F.J. Molenaar.

“..... Om halféén werd ik aan de telefoon geroepen. Ik sprak daar met een majoor die vroeg of ik een poging wilde doen om de villa Dorrepaal te veroveren. De majoor stelde dan een stuk pantserafweergeschut tot mijn beschikking. In afwachting van de komst van dit wapen maakte ik mijn plan. Ik verdeelde mijn mannen in drie groepjes. De eerste zou onder mijn onmiddellijk bevel over de Oude Tolbrug gaan en trachten de villa in de flank binnen te dringen. De tweede groep, onder bevel van een sergeant, zou de eerste groep direct volgen en proberen langs de voorzijde binnen te dringen. Aan een vaandrig* van de luchtdoelartillerie deelde ik mee dat, indien ik mocht sneuvelen, het bevel over het geheel op hem overging. De derde groep liet ik achter om de mitrailleur te bedienen, die vuur moest uitbrengen tussen de twee eerste groepen door. Inmiddels was het pantserafweergeschut aangekomen. Ik stelde het op een zodanige plaats op, dat de vijand er geen uitzicht op had. De commandant van het stuk kreeg van mij order, op een nader aan te geven sein vijf schoten te lossen. Niet meer en niet minder. Aan de beide aanvalsgroepen zei ik dat de aanval

alleen kans van slagen had, als de stormloop zo snel mogelijk geschiedde, zodat iedereen zo hard mogelijk moest lopen. De vaandrig liep achteraan om eventueel tot snelheid te manen. Toen we klaar waren gaf ik het afgesproken sein aan het antitankgeschut en onmiddellijk na het vijfde schot stormde ik de Oude Tolbrug over, gevolgd door de eerste en tweede groep. Gedurende de aanval werd er voortdurend gevuld vanuit de villa, maar dat nam af naar mate we het huis naderden, Geheel overeenkomstig mijn plan kwam ik in de tuin en daarna op het terras. Ik drong als eerste het huis binnen, direct gevolgd door een korporaal*. In de villa hoorde ik hard lopen en het kraken van glasscherven, waarmee de vloeren bedekt waren. We drongen door de hal, waar ik even later de sergeant ontmoette die met zijn groep eveneens was binnengedrongen. Hij kreeg bevel de villa te omsingelen en posten uit te zetten, om verdere ontvluchting van Duitsers te beletten. Ik doorzocht het huis en kwam tenslotte bij de kelderdeur, die ik opende. Onmiddellijk kwamen er 4 oude dames tevoorschijn die mij vertelden dat er nog Duitsers in de kelder waren. Ik riep: “Hände hoch! Nicht schießen”. Daarop ging een korporaal* op mijn last de keldertrap af en schoot in de ruimte. De richting van de trap stond loodrecht op de eigenlijke kelder, zodat ik daarin niet rechtstreeks kon kijken. We hoorden kreten van pijn en onmiddellijk daarna:”Bitte, nicht mehr schießen!”, waarop ik het vuren staakte en de Duitsers bevel gaf om één voor één met opgeheven handen naar buiten te komen. Zeven parachutisten kwamen achtereenvolgens uit de kelder, werden door mijn mannen ontwapend en naar buiten geleid. Bij deze Duitsers waren twee licht gewonden. Buitenkomend werden mij nog vier Duitsers voorgeleid, die achter in het terrein waren aangetroffen. Ik wilde de vaandrig opdragen de 11 krijgsgevangenen weg te voeren, maar een passerende kapitein deelde mij mede, dat dit onder geleide van een officier diende te geschieden. Ik gaf het bevel over aan de vaandrig en droeg hem op de villa te bewaken”.

We slaan even de passage over het wegvoeren der krijgsgevangen en hervatten het rapport van luitenant Maduro.

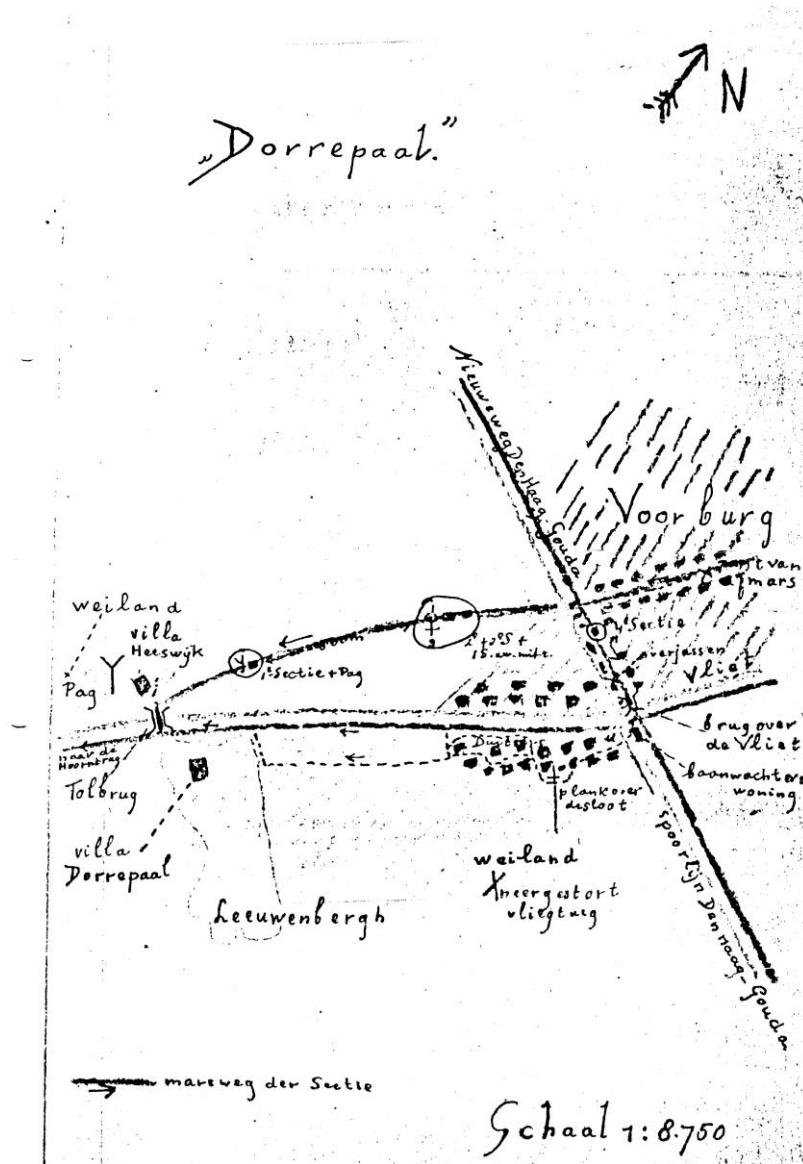
“... In het bijzonder zou ik de aandacht willen vestigen op de korporaal van de Lucht doelartillerie (*Hekhuizen*), die als tweede vlak achter mij de villa binnendrong en bij de keldertrap onverschrokken de trap afdaalde toen hij van mij het bevel kreeg in de kelder te vuren.

Deze korporaal behoorde tot het personeel van de lucht doelartillerie, die in de ochtenduren aan een vernietigend bombardement hadden blootgestaan nabij het vliegveld Ypenburg.....Tenslotte moge ik rapporteren, dat in de villa Dorrepaal buit werden gemaakt 2 lichte mitrailleurs, een aantal

automatische pistolen en een aantal handgranaten”.

Was getekend op 23/5-1940, res. 2^e Lt. Madoro.

*) Vaandrig Takes de Vries en korp. G. Hekhuizen beiden van de 13^e bt Lu.A.

Schets van gevechtsterrein Dorrepaal

Het is jammer dat we de kleuren van de originele schets niet hebben kunnen overnemen. De pijlen verduidelijken een en ander. (red.)

Uit een rapport van C.-Det. ptr.-Vg.H. is te lezen dat om 6.30 uur, de volgende opdracht werd ontvangen:

“Toestand op Ypenburg kritiek. Val de vijand in de rug aan. Een detachement, bestaande uit twee sectiën rukten via Voorburg bij het viaduct over de Vliet op in de richting Park Leeuwenbergh. Nabij de verlaten 13^e batterij ontwikkelde zich een vuurgevecht met de vijand, bovendien werd het detachement door laagvliegende vijandelijke vliegtuigen met mitrailleurs beschoten. Verder oprukken bleek in het open terrein niet mogelijk. Het hele detachement werd teruggenomen nabij de gasfabriek.

Uit hetzelfde rapport blijkt dat personeel van de 13^ebt. werd ingedeeld bij III Dep. B.A.. Zij werden om 9.30 uur ingedeeld voor bewaking bruggen over de Vliet. Bij de Oude tolbrug was dit een groep onder leiding van korporaal Helsdingen. Ook in dit rapport wordt gemeld dat bij Leeuwenbergh en Dorrepaal de verdedigers onder verrassend vijandelijk vuur kwamen te liggen, afgegeven door parachutisten die in dit terrein waren doorgedrongen. Een soldaat sneuvelde, een wachtmeester en twee man raakten gewond. Eveneens wordt in dit rapport de opdracht aan de 2^elt. Maduro besproken:

...” De luitenant begaf zich met de rest van zijn detachement naar villa Heeswijk (steunpunt van de groep Helsdingen).(red.), aan de Vliet bij de Oude Tolbrug, waar personeel van 13^e bt. Lu.A. III-Dep. B.A. en 5-14 Dep. Bat in een vuurgevecht gewikkeld bleek te zijn met de vijand, die zich aan de overzijde van het water bevond.

De commandant liet zich door een sergeant* van de luchtdoelartillerie inlichten en begaf zich vervolgens naar een geschikt waarnemingspunt om de vijandelijke opstelling nader te verkennen. Hij constateerde dat de vijand zich ophield in Huize Dorrepaal en de onmiddellijke omgeving daarvan en deed de meegevoerde lichte mitrailleur aan het vuur deelnemen. Het vuurgevecht hield gedurende de hele ochtend aan zonder tot enig resultaat te leiden. (bij deze gevechten werd soldaat Böinck zwaar gewond, 6 kogels bleven achter in zijn lichaam)(red.).Het rapport duidt aan dat de aanval op Dorrepaal om 14,00 tot uitvoering kwam. Er werd bij deze bestorming aan Nederlandse zijde geen man gedood. Wel werden in de loop van de middag naast de gevangen Duitsers uit Dorrepaal, een groot aantal gevangenen gemaakt.

* *Uit een verslag van de sergeant Rutgers blijkt, dat hij de aanwijzingen gaf bij huize Dorrepaal .*

Huize Dorrepaal, waarin Duitsers van de vroege morgen tot ± 14.00 uur de Oude tolbrug en omgeving onder vuur hielden.

GEHEIM.

Commissie Militaire Onderscheidingen.

Ingesteld bij Gemeenschappelijke Ministerieële Beschikking van de Ministers van Oorlog, van Marine, van Overzeesche Gebiedsdeelen en voor de Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk, dd. 23 Maart 1946, Geheim Litt. M 51.

Nr. 278 P. Persoonlijk.

Voordracht

voor het toekennen van den

BRONZEN LEEUW

aan

H E K H U I Z E N

Gerrit,

Dienstplichtig-Korporaal bij de
13e Batterij Luchtdoelartillerie.

Motieven waarop de voordracht berust.

Heeft zich door het bedrijven van bijzonder moedige en beleidvolle daden in den strijd tegenover den vijand onderscheiden, door op 10 Mei 1940, hoewel bankwerker zijnde bij de 13e Bt.Lu.A. nabij het vliegveld Ypenburg, na het luchtbombardement op de batterij, en nadat deze omsingeld werd door parachutisten onder hevig vijandelijk vuur de stukken voor den vijand onbruikbaar te maken; zich vervolgens aangesloten bij een andere afdeling en zeer actief deelgenomen aan de bestorming van huize Leeuwenburg (Dorrepaal) aan de Vliet, daarbij den Commandant op den voet volgend en het eerst een door den Duitschers vastgehouden kelder binnengedrongen.

Typ.: G.

's-GRAVENHAGE,

24 Mei 1946.

Voor de Commissie:
De Luitenant-Generaal
Adjutant in Buitengewonen Dienst
van Hare Majesteit de Koningin.
Voorzitter.

J. J. G. van Voorst tot Voorst.

De heer Hekhuizen

